

การควบคุมทางบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยในไทย :

กรณีศึกษา การสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมเอกสาร

สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

The Bibliographic Control of Theses and Research Reports in Thailand :

A Case Study of Library and Information Science

Bibliographic Database

สุธรรม อุมาแสงทองกุล

Sutham Umasangtongkul

สำนักสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการควบคุมทางบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ในแง่ระบบบรรณานุกรมเพื่อค้นคืนตามสาขาวิชาของฐานข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุด (2) ศึกษาคุณภาพฐานข้อมูลในด้านประสิทธิภาพการค้นคืนวิทยานิพนธ์ตามสาขาวิชา (3) รวบรวมบรรณานุกรมและสร้างฐานข้อมูล โดยมีสมมติฐานคือประสิทธิภาพการค้นคืนของห้องสมุดต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง (ผลลัพธ์การค้นคืนมีค่าร้อยละในช่วง 70-79) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลประชากรคือรายการบรรณานุกรมจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาโทขึ้นไป 10 แห่ง ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 25 แห่ง และฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งรวมข้อมูล อีก 2 แห่ง เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โปรแกรม CDS/ISIS และ Elib สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การศึกษาสภาพการควบคุมทางบรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์ในแง่ระบบบรรณานุกรมเพื่อค้นคืนตามสาขาวิชา จากฐานข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุด พบว่า มีห้องสมุดที่ทำบรรณานุกรมเพื่อค้นคืนเอกสารวิทยานิพนธ์ตามสาขาวิชา 6 แห่ง ส่วนใหญ่ใช้บรรณานุกรมชื่อผู้แต่ง Tag 710 ชื่อมหาวิทยาลัย. ชื่อสาขาวิชาเป็นช่องทางสืบค้น และห้องสมุดที่ไม่มีการทำบรรณานุกรมรองรับ 4 แห่ง บรรณานุกรมที่จัดทำมีความผิดพลาด 9 ลักษณะ

2. การศึกษาคุณภาพฐานข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุดแต่ละแห่งในด้านประสิทธิภาพการค้นคืนวิทยานิพนธ์ตามสาขาวิชา โดยเปรียบเทียบจำนวนผลการค้นคืนวิทยานิพนธ์กับฐานข้อมูลที่สร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีสัดส่วนค่าร้อยละ ในช่วง (range) 10.04 – 100.00 จำนวนผลลัพธ์การค้นคืนโดยรวมคือ 1,275 รายชื่อ เทียบกับ 1,992 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 64.00 ต่ำกว่าเกณฑ์ของสมมติฐานที่วางไว้ และเมื่อเปรียบเทียบฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งรวมวิทยานิพนธ์ของไทยกับฐานข้อมูลที่สร้างขึ้น พบว่า มีจำนวนค้นคืนได้ 920 รายชื่อ เทียบกับ 1,992 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 46.18 ต่ำกว่าเกณฑ์ของสมมติฐานที่วางไว้

3. การรวบรวมบรรณานุกรมและสร้างฐานข้อมูลใช้แนวทาง (1) รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้วยพรรณนาค้นคืนตามสาขาวิชา (2) รวบรวมข้อมูลด้วยพรรณนาคำสำคัญและหัวเรื่องที่เป็นคำค้นชื่อผู้แต่งสถาบัน ชื่อผู้แต่งบุคคล (กรณีงานวิจัยของบุคลากรในวิชาชีพ) และการใส่เรียงดูข้อมูล (3) รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งรวมข้อมูลจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ในที่สุดสร้างฐานข้อมูลชื่อ LIS ประกอบด้วยวิทยานิพนธ์ 1,992 รายชื่อ รายงานการวิจัย 1,066 รายชื่อ รวมทั้งสิ้น 3,058 รายชื่อ บริการด้วยโปรแกรม Elib ณ เว็บไซต์ <http://202.28.109.101/elib/lis.htm>

คำสำคัญ : การควบคุมทางบรรณานุกรม ; บรรณานุกรม ; การทำดัชนี ; ดัชนี ; ฐานข้อมูล ;

ระบบการจัดเก็บและสืบค้นสารสนเทศ ; วิทยานิพนธ์ ; รายงานการวิจัย ; บรรณารักษศาสตร์ ; สารสนเทศศาสตร์ ; สารสนเทศศึกษา

Abstract

The purposes of this study were (1) to study the academic libraries' indexing work for the thesis bibliographic control (2) to evaluate the efficiency of library databases by thesis retrieval using subject field indexes and (3) to collect data and create a bibliographic database. Hypothesis was that the efficiency of retrieving would be high level (70-79 point). Bibliographic data was collected from databases of 10 academic libraries provided graduate programs in library science, other 25 academic libraries and 2 research centers. The research tools were a form for gathering thesis searching constructed by the researcher, the CDS/ISIS software and the Elib library software. Data was analyzed by percentage. The results were as follows:

(1) Thesis bibliographic control: Six libraries created indexes for thesis retrieval by subject field in their OPACs. Most popular index was "tag 710 University and subject field" as author access. The rest (4 libraries) did not provide specific indexes for this searching type. There were nine types of index errors found.

(2) Database quality: Efficiency of thesis retrieval using subject field indexes from 10 libraries comparing with the database created by the researcher was between 10.04 to 100.00 per cent. The number of retrieved set was 1,275 : 1,992 titles or 64.00 per cent which was lower than the hypothesis criteria. By searching from the Thailand digital collection database, the retrieved set was 920 titles or 46.18 per cent comparing with 1,992 titles. This result was still lower than the hypothesis criteria.

(3) Bibliographic collecting approach: The processes used to create the database were I. Data collected from thesis subject field indexes; II. Data collected from some proper subject headings and key words, university and subject field as author indexes, researcher names as author indexes, and research collection browsing; III. Data collected from research center databases. The LIS database consisted of 1,992 thesis reports and 1,066 research reports (totaling 3,058 titles) was presented at <http://202.28.109.101/elib/lis.htm>.

Key words: Bibliographic control ; Indexing ; Information storage and retrieval system ; Databases ; Theses ; Research reports ; Library science ; Information science ; Information studies